

педагог, який сприяє розвитку свого іміджу, працює над формування навичок толерантного ставлення до навколишніх з урахуванням вимог освітніх програм щодо застосування принципу гуманізму. У закладі освіти вирішальна роль у протидії булінгу належить педагогу, адже він безпосередньо спостерігає за вихованцями, взаємодіє на рівні навчання, виховання, знає особливості індивідуальних умов розвитку учнів (студентів).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 256 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-е, доп. і випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с., 2015. 146 с.
3. Зязюн І. Педагогічна майстерність : підручник / авт. І.А.Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос. Київ : Вища школа, 2004. 422 с.
4. Молчанова А.О. Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2013. 188 с.
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
6. Kerschensteiner Georg. Die Seele des Erziehers und das Problem der Lehrerbildung. Berlin: epubli, 2022, 1. Auflage, 180 p.

Юрій ДУДЯК
Дрогобич

ПЕДАГОГІЧНІ ЦІННОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У контексті динамічних суспільних трансформацій та переосмислення духовно-моральних і професійних орієнтирів, особливої значущості набуває якісна підготовка майбутніх викладачів у закладах вищої освіти. Це зумовлено нагальною потребою у формуванні їхньої громадянської зрілості,

професійної ідентичності, розвитку інтелектуальних здібностей, креативного мислення, культурної свідомості та високих моральних принципів. З огляду на це аксіологічний підхід постає одним із ключових напрямів у педагогічній науці та практиці, спрямованим на удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів. Аксіологія як наука про цінності є фундаментальною основою духовної парадигми освіти в умовах інноваційного освітнього середовища.

Цінності, будучи стрижневою структурою особистості, є визначальним фактором у розвитку особистісно-професійних якостей, професійних та особистісних компетентностей, а також гуманістичної культури педагога. Підготовка до педагогічної діяльності та забезпечення її високого рівня якості передбачає системне й узгоджене формування характеристик успішного та компетентного фахівця. Педагогічні працівники, які виконують ключову роль у всебічному становленні особистості учня, повинні володіти широким спектром професійних умінь (компетенцій) та розвиненими особистісними якостями. В умовах сучасних суспільних викликів, зокрема явища аксіологічної дезорієнтації, вітчизняна педагогічна освіта має концентрувати зусилля на розвитку особистісно-професійних цінностей у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів.

З наукової позиції, однією з ключових проблем сучасної освіти є фрагментарність формування ціннісної сфери студентів. Дисципліни, що мають на меті розвиток особистісних цінностей, часто викладаються відокремлено від фундаментальних предметів, які закладають основу професійних знань і навичок. Таке роз'єднання гальмує інтеграцію особистісних якостей та професійних компетенцій в єдину цілісність.

З огляду на це вважаємо за доцільне акцентувати увагу на інтегрованому формуванні особистісно-професійних цінностей. Саме вони слугують фундаментом для становлення професійного іміджу та якісної професійної підготовки майбутніх фахівців. Такий системний підхід сприятиме розвитку цілісної особистісно-професійної компетентності, що становить складну систему взаємопов'язаних цінностей. Ця система, зі свого боку, є необхідною умовою для ефективного виконання професійних завдань та гармонійної взаємодії з оточенням, особливо в педагогічній сфері [3, с. 100].

Важливо відзначити, що коли професійна діяльність усвідомлюється як важливий аспект самореалізації особистості, відбувається синергетичний процес взаємодії та взаємозбагачення особистісного і професійного зростання. Студентський вік є переломним етапом, що характеризується значними соціально-психологічними надбаннями, включаючи опанування обраної професії, досягнення інтелектуальної та морально-духовної зрілості, формування власного світогляду, розвиток критичного та рефлексивного мислення, здатність до прийняття відповідальних рішень і визначення свого місця в суспільстві. Саме ці досягнення створюють сприятливе підґрунтя для інтеграції особистісних та професійних цінностей, які виступають внутрішніми орієнтирами особистості, що набуває професійної кваліфікації [2, с. 43].

Професіоналізм, розглядаючись як інтегральна якість особистості, формується не лише на основі інтелектуальних здібностей та спеціальних знань, але й завдяки розвиненим особистісним якостям. Саме гармонійне поєднання цих складових дає можливість ідентифікувати фахівця як компетентного експерта у своїй галузі та як зрілу особистість, яка прагне до постійного саморозвитку, самовдосконалення, самоактуалізації і безперервного навчання протягом усього життя.

Професійна підготовка студентів – складний процес, що охоплює не лише опанування фахових знань і вмінь, але й глибоке засвоєння етичних принципів, професійних стандартів та дієвих педагогічних методик. У цьому контексті, формування професійного іміджу майбутнього педагога виступає важливим чинником, що безпосередньо впливає на якість його підготовки.

У процесі навчання студент активно набуває соціально-професійного досвіду, що сприяє його становленню як самостійного суб'єкта майбутньої професійної діяльності. Водночас відбувається інтеріоризація особистісно-професійних цінностей, які стають внутрішнім орієнтиром для формування професійного іміджу, культури спілкування, манери поведінки та загальної діяльності майбутнього фахівця [1, с. 52].

Сутність ціннісного ставлення до майбутньої педагогічної діяльності полягає у трансформації суспільно значущих педагогічних цінностей у глибокі особисті переконання. Ці

переконання стають невід'ємною складовою професіоналізму педагога та знаходять своє практичне втілення у його подальшій роботі. Таким чином, особистісно-професійні цінності є внутрішніми мотивами, що визначають вибір педагогічної професії, процес її освоєння та якісне виконання професійних обов'язків. Саме ці цінності забезпечують досягнення як особистісно значущих, так і суспільно важливих результатів педагогічної діяльності. Безперечно, ціннісне ставлення до педагогіки – це ключова передумова успішного формування професійного іміджу та повноцінного професійного становлення майбутнього вчителя.

На нашу думку, категорія особистісно-професійних цінностей у широкому розумінні охоплює всю систему ціннісних орієнтацій, яка сприяє формуванню цілісного уявлення про майбутню професію та особистість педагога. Йдеться про фахівця, здатного проявляти автентичність, глибоке співпереживання, толерантність та неупередженість, що є надзвичайно важливим для формування його неповторного педагогічного іміджу.

У контексті модернізації освітньої системи особливої актуальності набуває питання формування ціннісних орієнтацій майбутніх педагогів. Серед комплексу якостей, що є визначальними для успішної професійної діяльності викладача, вагоме місце посідають розвинене професійне мислення, здатність до педагогічної креативності, незалежність суджень та рішучість у відстоюванні власної фахової позиції, індивідуалізований стиль комунікації з учнівською аудиторією, високий рівень фахової компетентності, здатність до саморефлексії і контролю, безперервне прагнення до професійного зростання й активна залученість до педагогічної практики. Варто підкреслити, що індивідуальна інтерпретація та інтеріоризація педагогічних цінностей є процесом глибоко особистісним, що залежить від сукупності особистісних характеристик педагога та специфіки його професійної спрямованості.

Процес становлення педагогічних цінностей у майбутніх викладачів є багатогранним і детермінується низкою взаємопов'язаних факторів. До них належать розвиток індивідуального педагогічного стилю, рівень сформованості

професійної культури, ступінь професійної майстерності, застосування прогресивних освітніх технологій, а також вплив соціальних чинників, зокрема політичних, національних та економічних трансформацій. Одним із ключових методичних підходів до формування ціннісного ставлення до педагогічної діяльності є створення оптимальних умов, що стимулюють розвиток цільових орієнтацій майбутніх педагогів та їхню спрямованість на ключові аспекти духовного розвитку учнів, такі як наукова картина світу, активна громадянська позиція, творча самореалізація тощо.

Педагогічні цінності є не лише фундаментом професійної майстерності педагога, але й визначають основу його професійної культури. З огляду на це першочерговим завданням системи підготовки педагогічних кадрів є сприяння цілісному розвитку особистості викладача, який володіє високим рівнем духовної культури та здатний до продукування креативних і нестандартних підходів у розв'язанні педагогічних завдань. Це є складним і багатоаспектним завданням, що потребує пошуку інноваційних технологій, здатних забезпечити досягнення цієї стратегічної мети. Для успішної реалізації цього завдання майбутньому педагогу необхідно глибоко усвідомити власну унікальність, мотиваційну сферу своєї поведінки, розвинути емпатію та розуміння внутрішнього світу іншої людини, а також сформувати стійку гуманістичну спрямованість, високий рівень духовно-моральних і професійно-педагогічних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белан Т. Педагогічні цінності майбутніх викладачів як основа професійної діяльності. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки*. 2021. Вип. 14–15. С. 50–54.
2. Білозерська С. Особистісно-професійні цінності у структурі професійного іміджу майбутнього педагога. *Габітус*. 2021. Вип. 29. С. 42–47.
3. Галян І. Цінності та смисли як об'єкт саморегуляції на етапі професійного становлення майбутніх педагогів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2017. Вип. 2. С. 98–107.